

CONCEPTNOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Goedkeuring maatregelen en basisprincipes in het kader van de definitieve actualisatie van het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) 2021-2030

1. INLEIDING

Eind 2022 werd een verhoging van het Europees ambitieniveau voor de ESR-sectoren goedgekeurd tot -40% in 2030 (op Unieniveau, ten opzichte van 2005). Voor België werd er een bindende 2030-doelstelling van -47% broeikasgasemissiereductie vastgelegd voor de ESR-sectoren. De Vlaamse Regering koos ervoor om in de ontwerpactualisatie van het VEKP, goedgekeurd op 12 mei 2023, een Vlaamse emissiereductiedoelstelling op te nemen van -40% in 2030 ten opzichte van referentiejaar 2005.

Het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 bevestigt in het kader van een haalbaar en betaalbaar klimaatbeleid de -40%-emissiereductiedoelstelling uit het ontwerp-VEKP en stelt dat als uit de jaarlijkse monitoring van de Vlaamse broeikasgasuitstoot blijkt dat Vlaanderen een emissiereductie van 40% bereikt ten opzichte van 2005 voor de sectoren die onder de Effort Sharing Regulation vallen, zal Vlaanderen zijn klimaatambitie optrekken richting 47%, voor zover die ambitieverhoging onderbouwd is met aanvullende maatregelen die tijdig worden voorbereid.

Bij de start van de legislatuur werden, conform het regeerakkoord de belangrijkste maatregelen in het Vlaams Energie en Klimaatplan geëvalueerd om na te gaan of de beoogde emissiereducties realistisch zijn en op het goede spoor zitten richting 2030. Als dat niet het geval zou zijn, worden er maatregelen toegevoegd of versterkt, aldus het regeerakkoord.

Daarnaast wordt ook jaarlijks een voortgangsrapport opgemaakt rond energie en klimaat. Het regeerakkoord stelt dat als uit die voortgangsrapportering blijkt dat Vlaanderen niet op weg is om de vooropgestelde (sectorale) doelstellingen te realiseren, de coördinerende minister in de schoot van de Vlaamse Regering de bevoegde vakministers zal uitnodigen om in de relevante sectoren bijkomende maatregelen voor te stellen of bestaande maatregelen bij te sturen.

2. VOORTGANGSRAPPORT 2024

Op 12 mei 2023 keurde de vorige Vlaamse Regering een ontwerp Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) goed. Het gaat om een update van het initiële VEKP uit 2019, waarbij de inspanningen in o.a.

In opvolging van de prognose opgeleverd in februari 2025, werden nog een reeks bijkomende doorrekeningen i.s.m. de bevoegde beleidsdomeinen doorgevoerd. Deze herwerking van de prognoses leidt tot de vaststelling dat de huidige maatregelen resulteren in een broeikasgasemissiereductie van -34,9% in 2030 (t.o.v. 2005).

4. VOORGESTELDE BIJKOMENDE MAATREGELEN

Inzake transport en mobiliteit worden volgende maatregelen voorgesteld:

De uitvoering van de EU-tolrichtlijn zal in voege treden op 1 juli 2026. Ten laatste 6 maanden voor inwerkingtreding wordt het proces hiernaartoe opgestart door de minister van Financiën i.s.m. de minister van Mobiliteit.

De minister van Mobiliteit stelt voor om met deze nieuwe premie ca. 500 extra vrachtwagens te financieren tegen 2030. Deze maatregel zal Europees worden gefinancierd vanuit het Sociaal Klimaatplan. De Vlaamse cofinanciering zou worden voorzien uit de middelen voor de Ecologiepremie+.

De minister van mobiliteit stelt in het kader van het Sociaal klimaatplan voor om te investeren in:

- Fietsinfrastructuur

- Versterking van openbaar vervoer in vervoersarme regio's
- Aanpakken van blinde vlekken waar vervoersnood het hoogste is
- Vervoer op maat

Binnenvaart Walstroom

Plan van aanpak:

Ten laatste begin 2026 dient een concreet investeringsplan voor walstroom Binnenvaart te worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

Stimuleren van tweedehandsmarkt voor elektrische voertuigen

Plan van aanpak:

De minister van mobiliteit stelt voor om een uniforme batterijcheck toe te voegen aan de CarPass om zo de tweedehandsmarkt voor BEV's te stimuleren. Dit is een flankerende maatregel die vooral de reeds voorziene reductie dient te helpen realiseren.

Maatregelen inzake vrachtvervoer

Plan van aanpak:

De minister van Mobiliteit stelt voor de regelgeving voor lange en zware voertuigen (LZV) aan te passen, extra massa toe te laten voor elektrische vrachtwagens, alsook extra lengte voor elektrische vrachtwagens.

Modal shift t.g.v. toename fietsgebruik

De laatste 10 jaar is het fietsgebruik zeer sterk gestegen: nadat het aandeel fiets tussen 2008 en 2013 nagenoeg constant bleef rond 13%, is het in OVG6 (2021-2022) gestegen naar 18%. In het laatste OVG7 (2024) wordt deze stijgende trend bevestigd: het aandeel fiets is in 2024 al gestegen naar 18,5% (maandag tem zondag) en 20% (maandag tem vrijdag). Het aandeel fiets in de woon-werkverplaatsingen is gestegen tot 22,1%.

Momenteel wordt, zoals ook voorzien in het regeerakkoord, het Masterplan Fiets opgemaakt. Eind 2025 zal dit Masterplan Fiets worden opgeleverd.

Maatregelen stedelijke logistiek

Plan van aanpak:

Conform het regeerakkoord en in uitvoering van de kaderovereenkomst Zero-Emissie Stadslogistiek rond zero-emissiezones voor stadslogistiek bieden we steden en gemeenten de nodige handvaten om daarmee aan de slag te gaan. Eerder dan met een uniform regelgevend kader te werken verruimen we de scope naar alle steden en gemeenten en gaan we in overleg met de

transportsector. In het kader van het opstellen van het verkeerveiligheidspact samen met de lokale besturen zal er gekeken worden hoe steden en gemeenten kunnen beloond worden als zij ook aandacht besteden aan bij wijze van voorbeeld zone 30, schoolomgevingen, verduurzaming logistiek...

Bijmenging geavanceerde biobrandstoffen wegtransport

Inhoud:

Wat betreft biobrandstoffen in transport ligt de bevoegdheid inzake productnormering op federaal niveau. Er werd in het ontwerp-VEKP rekening gehouden met de bijmenging van biobrandstoffen volgens volgend groeipad zoals opgenomen in het Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030: 8,95% in 2020-2021, 9,25% in 2022, 9,55% in 2023, 9,8% in 2024, 10% in 2025, 10,2% in 2026 en 10,45% in 2027-2030.

De Wet van 31 juli 2023 stelde een systeem in van verhandelbare quota van biobrandstoffen (verschillende categorieën), RFNBO en elektriciteit (telkens met een specifieke vermenigvuldigingsfactor) en een maximum aan bijmenging van biobrandstoffen geproduceerd uit voedingsgewassen (1ste generatie). De doelstelling van deze Wet, die de 2de Hernieuwbare Energierichtlijn omzette (RED II) voorziet in een aandeel hernieuwbare energie in transport van 14% in 2030 (rekening houdende met deze vermenigvuldigingsfactoren).

Intussen werd (Fit for 55) de 3de Hernieuwbare Energerichtlijn (RED III) aangenomen die moet worden omgezet in (o.m. federale regelgeving). De doelstelling hernieuwbare energie in transport stijgt tot 29% (rekening houdende met vermenigvuldigingsfactoren), met specifieke nieuwe subdoelstellingen. Daarnaast zijn deze doelstellingen voortaan op meer sectoren van toepassing (inclusief binnen- en zeevaart):

Een stijging van de minimumdoelstelling van geavanceerde biobrandstoffen (behoudens deze op basis van palmolie, soja en suikerriet) leidt tot een bijkomende emissiereductie.

Conform het ontwerp VEKP, zal de minister van Mobiliteit met de federale overheid in overleg gaan om te kijken hoe een bijkomende emissiereductie kan gerealiseerd worden, als overgangsmaatregel in afwachting van een doorgedreven elektrificatie van het wegtransport.

GECEMULEERDE DALING INZAKE TRANSPORT EN MOBILITEIT MET VOORGESTELDE MAATREGELEN	-0,562
--	--------

B. GEBOUWEN

Inzake gebouwen wordt volgende bijkomende maatregel voorgesteld:

Collectieve renovaties en gebouwmaatregelen i.k.h.v. het sociaal klimaatplan

Plan van aanpak:

De minister van wonen stelt volgende bijkomende maatregelen voor:

////////////////////////////////////

C. LANDBOUW

Inzake landbouw worden volgende maatregelen voorgesteld:

Toename van pocketvergisters

Plan van aanpak:

De minister van Landbouw stelt voor een reeks maatregelen te nemen om tot verhoging van het aantal pocketvergisters te komen, alsook dagontmesting.

Concreet gaat het over:

- opnieuw meenemen van pocketvergisters; conservatief scenario
- dagontmesting: wetenschappelijk onderzoek en overleg met de experts toont aan dat dagontmesting courant is en voor 25% extra reductie zorgt.

Het gebruik van pocketvergisters zal gestimuleerd worden. De minister van Omgeving en Landbouw werkt hiervoor in de schoot van de regering in het kader van het vergunningenbeleid een voorstel rond uit.

Verplicht keuzepakket klimaatmaatregelen

Plan van aanpak:

De minister van Landbouw stelt een verplicht keuzepakket inzake klimaatmaatregelen voor bestaande uit:

- Uitbreiding aangepaste voederadditieven naar 75% van alle runderen
- Vermindering van jongvee door aangepast veemanagement toegepast bij 100% van de gespecialiseerde melkveebedrijven
- Veredeling door kruisen van dieren met lagere emissies

Het keuzepakket betreft een catalogus aan maatregelen waaruit landbouwers één of enkele maatregelen kunnen kiezen, en is dus technologie-neutraal. Het staat de rundveehouders vrij om zelf een keuze te maken uit de catalogus. Bovenstaande cijfers zijn louter richtinggevend. Ze gelden niet als resultaat-indicatoren.

De minister van Landbouw engageert zich tot het regelgevend verplichten van dit keuzepakket in Q1 2027.

Uitbreiding klimaatscans

Plan van aanpak:

De bestaande klimaatscans worden uitgebreid naar alle melkveebedrijven. Deze maatregelen ondersteunt de andere maatregelen en leidt dus niet op zichzelf tot bijkomende impact.

Verhoogde toepassing compost

Plan van aanpak:

Op basis van doorrekening van AgLV: op 6.130 ha wordt dit vandaag al toegepast. Dit is al jaren in stijgende lijn en het kader om deze toe te passen wordt versoepeld.

- Hierdoor kunnen we rekenen op 50% stijging de komende jaren.
- Gezien compost lachgasproductie doet afnemen, zorgt dit voor een bijkomende daling

Impact MAP7

Plan van aanpak:

Toegepaste dierlijke en kunstmest uitgedrukt in kg werkzame N/jaar; volgens scenario's (i) maximale toepassing van verstrengde bemestingsnorm en (ii) maximale toepassing van goede praktijken.

Investeringssteun glastuinbouw

Plan van aanpak:

De reductie in energetische emissies is gebaseerd op de plaatsing van dubbele schermen en klimaatregeling in alle energie-intensieve serres, waarvoor voldoende VLIF-budget beschikbaar is tot 2030.

De eigenlijke beleidsmaatregel is een convenant glastuinbouw waarin de sector zich engageert voor een CO2-reductiedoel tegen 2030 en 2040 en die verschillende maatregelen inhoudt.

GECUMULEERDE DALING INZAKE LANDBOUW	-0,845
-------------------------------------	--------

D. ESR-INDUSTRIE

Voor wat betreft de ESR-industrie worden volgende maatregelen voorgesteld

Herziening van de Ecologiesteun

Plan van aanpak:

Om binnen het voorziene budget meer impact te genereren binnen de ESR-industrie wordt de Ecologiesteun herzien.

Ecoboostlening

Plan van aanpak:

PMV ontwikkelde een nieuwe lening. Sinds 28 april 2025 kan men de Ecoboostlening aanvragen bij PMV. Dit nieuwe financieringsinstrument is een achtergestelde lening van € 15.000 tot 150.000 die zich richt tot zelfstandigen en kmo's (reeds 18 maanden operationeel). De lening heeft een looptijd van minimum 3 en maximum 10 jaar. De rentevoet bedraagt 3%. De eigen inbreng bedraagt minimaal 20% van de globale investeringsbehoefte.

Info: [Ecoboostlening voor groene investeringen | VLAIO](#)

Het ontwerp VEKP stelde helder dat onderdelen van het “Fit for 55”-pakket waarover op dat moment van opmaak nog geen definitieve beslissing overgenomen is op Europees niveau, pas meegenomen zouden kunnen worden bij de finale actualisatie van het VEKP.

Omzetting EPBD en actieplan warmtepompen
Inhoud: In de EPBD stelt Europa dat lidstaten in 2026 strategieën moeten opzetten om fossiele verwarming uit te faseren tegen 2040. Deze strategie zal gepaard gaan met stimulerend beleid t.a.v. warmtepompen met een mix van maatregelen.

Energie-audits cf EED uitbreiden vergroeningstechnieken
Inhoud: De nieuwe EED (FF55) bevat de verplichting om de energie-audits uit te breiden naar vergroening: "energie-audits brengen het potentieel voor kostenefficiënt gebruik of kostenefficiënte productie van hernieuwbare energie in kaart."

GECEMULEERDE BIJKOMENDE DALING INGEVOLGE FIT FOR 55	-0,14
---	-------

De Vlaamse beleidskosten in de elektriciteitsfactuur worden geleidelijk verschoven naar fossiele brandstoffen voor de verwarming bij burgers en ondernemingen, rekening houdend met federale initiatieven op dit vlak. Dat doen we om klimaatvriendelijke investeringen substantieel en structureel aantrekkelijker te maken. Die maatregel wordt gecombineerd met een renovatiebeleid dat een rechtvaardige transitie ondersteunt en voor niet-residentiële afnemers een systeem van degressiviteit naar analogie met bestaande degressieve systemen.”

Op basis van het voorbereidend werk van VEKA en de ingewonnen juridische adviezen van Crowell en Stibbe worden volgende pistes onderzocht (waarbij onder meer duidelijk in kaart gebracht zal worden wat de impact van elk van deze pistes betekent voor de energiefactuur van gezinnen en ondernemingen): ;

- Betrachting is daarbij de bestaande degressiviteit van deze kosten zoveel als mogelijk te benaderen. De benodigde wijzigingen in decreten en besluiten worden uitgewerkt in de loop van 2026 om in te gaan in 2028.

Indien de ontvangst van ETS2 emissierechten hoger zou liggen dan wat werd gebruikt om de inkomsten te begroten, wordt de meerinkomst hiervan additioneel gebruikt om de kosten op elektriciteit bijkomend te verlagen wanneer deze middelen ter beschikking komen (dus vanaf 2028). Dit heeft een bijkomende positieve impact op de elektriciteitsfactuur en dus op de elektrificatie/vergroening.

De kosten voor de openbare dienstverplichtingen (WKC en REG) en bijdrage Energiefonds die momenteel deel uitmaken van de elektriciteitsfactuur worden verschoven naar fossiele brandstoffen (voornamelijk aardgas en stookolie) met ingang van 2028. De bestaande degressiviteit wordt daarbij benaderd.

Voor een Vlaams gezin met een gemiddeld gebruik aan elektriciteit en aardgas/stookolie zal de taks shift een netto nuloperatie zijn.

De taks shift verbetert de business case van warmtepompen in vergelijking tot verwarming op basis van fossiele energiebronnen (en verbetert ook de terugbetaaltijd van energie-efficiëntiemaatregelen).

Vlaamse taks shift (transport)

Vlaamse taks shift (transport)

Inhoud:

De kosten voor de openbare dienstverplichtingen (WKC en REG) en bijdrage Energiefonds die momenteel deel uitmaken van de elektriciteitsfactuur worden j verschoven naar fossiele brandstoffen (voornamelijk aardgas en stookolie) met ingang van 2028. De bestaande degressiviteit wordt daarbij benaderd.

De taks shift verbetert de business case van elektrische voertuigen (door een verlaging van de kosten voor elektriciteit) in vergelijking tot voertuigen met een verbrandingsmotor.

Inhoud:

De kosten voor de openbare dienstverplichtingen (WKC en REG) en bijdrage Energiefonds die momenteel deel uitmaken van de elektriciteitsfactuur worden j verschoven naar fossiele brandstoffen (voornamelijk aardgas en stookolie) met ingang van 2028. De bestaande degressiviteit wordt daarbij benaderd.

De taks shift verbetert de business case van elektrische voertuigen (door een verlaging van de kosten voor elektriciteit) in vergelijking tot voertuigen met een verbrandingsmotor.

Inhoud:

De kosten voor de openbare dienstverplichtingen (WKC en REG) en bijdrage Energiefonds die momenteel deel uitmaken van de elektriciteitsfactuur worden j verschoven naar fossiele brandstoffen (voornamelijk aardgas en stookolie) met ingang van 2028. De bestaande degressiviteit wordt daarbij benaderd.

De taks shift verbetert de business case van elektrische voertuigen (door een verlaging van de kosten voor elektriciteit) in vergelijking tot voertuigen met een verbrandingsmotor.

Vlaamse taks shift (ESR industrie)

Inhoud:

De kosten voor de openbare dienstverplichtingen (WKC en REG) en bijdrage Energiefonds die momenteel deel uitmaken van de elektriciteitsfactuur worden verschoven naar fossiele brandstoffen (voornamelijk aardgas en stookolie) met ingang van 2028. De bestaande degressiviteit wordt daarbij benaderd.

De taks shift verbetert de business case van warmtepompen en e-boilers in vergelijking tot technologieën op basis van fossiele energiebronnen (en verbetert ook de terugbetaaltijd van energie-efficiëntiemaatregelen).

Inhoud:

De kosten voor de openbare dienstverplichtingen (WKC en REG) en bijdrage Energiefonds die momenteel deel uitmaken van de elektriciteitsfactuur worden verschoven naar fossiele brandstoffen (voornamelijk aardgas en stookolie) met ingang van 2028. De bestaande degressiviteit wordt daarbij benaderd.

De taks shift verbetert de business case van warmtepompen en e-boilers in vergelijking tot technologieën op basis van fossiele energiebronnen (en verbetert ook de terugbetaaltijd van energie-efficiëntiemaatregelen).

Inhoud:

De kosten voor de openbare dienstverplichtingen (WKC en REG) en bijdrage Energiefonds die momenteel deel uitmaken van de elektriciteitsfactuur worden verschoven naar fossiele brandstoffen (voornamelijk aardgas en stookolie) met ingang van 2028. De bestaande degressiviteit wordt daarbij benaderd.

De taks shift verbetert de business case van warmtepompen en e-boilers in vergelijking tot technologieën op basis van fossiele energiebronnen (en verbetert ook de terugbetaaltijd van energie-efficiëntiemaatregelen).

GECUMULEERDE DALING INGEVOLGE TAKS SHIFT	-0.82
--	-------

GECUMULEERDE DALING INGEVOLGE TAKS SHIFT	-0.82
--	-------

7. RESULTAAT

Op voorwaarde van sluitende invulling en garantie op de uitvoering van de hierboven beschreven maatregelen bekomt men volgend resultaat:

	Mton	%
Prognose 2025	32,8	-34,9%
Bijkomende maatregelen transport en mobiliteit	-0,562	-1,124%
Bijkomende maatregelen gebouwen	-0,03	-0,06%
Bijkomende maatregelen landbouw	-0,845	-1,68%
Bijkomende maatregelen ESR-industrie	-0,137	-0,274%
Bijkomende maatregelen afval	-0,07	-0,14%

////////////////////////////////////

1. Onderzoek

Onderstaande maatregelen worden verder onderzocht:

- Opt-in ETS2 binnenvaart. Het effect van de impact van de keuze voor een opt-in ETS2 voor de binnenvaart door onze buurlanden zal gemeten worden. Als er een significante spillover wordt vastgesteld, wordt binnen de binnenvaart naar een oplossing gezocht in de vorm van een eventuele opt-in of bijkomende maatregelen binnen binnenvaart met een equivalente impact)
- CCS afvalverbrandingsovens. In samenwerking met de exploitanten van de grootste afvalverbrandingscluster onderzoeken we de CO2 captatie en –afvoer naar CO2 opslagplaatsen.
- De minister van Economie en de minister van Energie en Klimaat onderzoeken samen met PMV en het VEB de mogelijkheden, opportuniteiten, wenselijkheid en haalbaarheid van publiek-private samenwerking voor de financiering van klimaat-en energieprojecten. Waar mogelijk gebruiken we de hefboom van Europese middelen via bijvoorbeeld de Europese Investeringsbank.

Als de emissiereducties uit deze nota onvoldoende gerealiseerd worden, kunnen ook vragen voor nieuwe beleidsmaatregelen aan de federale overheid, de aanwending van flexibiliteit en reserves uit de banking worden meegenomen in de bijsturing.

2. Stimulering

De middelen uit ETS2 worden aangewend, zoals bepaald in het Vlaams regeerakkoord, om de transitie haalbaar en betaalbaar te maken voor zij die bijdragen aan het systeem.

3. Responsabilisering

Op basis van de Europese besluitvorming inzake de emissiereductie zal onderzocht worden op welke manier ministers verder geresponsabiliseerd kunnen worden voor de realisatie van de doelstellingen die opgenomen zijn in het geactualiseerde VEKP. Daarbij zullen ook de mogelijkheden inzake een verdere financiële responsabilisering voor het behalen van de doelstellingen in kaart gebracht worden.

9. FLANKEREND BELEID VOOR EEN AMBITIEUS, HAALBAAR EN BETAALBAAR KLIMAATBELEID

Het is de ambitie van deze Vlaamse regering om er voor te zorgen dat de transitie voor burgers en bedrijven haalbaar blijft. Daarom worden een reeks flankerende maatregelen genomen.

Vanuit Economie zijn er de transitie-instrumenten zoals de Strategische Ecologiesteun, de GREEN investeringssteun en de Transitiecontracten klimaatsprong... Onze landbouwers ondersteunen we vanuit de Vlaamse regering met VLIF-steun. Voor energetische renovaties van woningen zijn er o.a. MijnVerbouwLening en MijnVerbouwPremie.

Daarenboven ontwikkelt de Vlaamse regering, gelijktijdig met de actualisatie van het Vlaams Energie- en Klimaatplan ook haar Sociaal Klimaatplan. Dit Sociaal Klimaatplan wordt gefinancierd met ETS2-middelen uit het Europees Sociaal Klimaatfonds.

De nadruk van het Vlaams Sociaal Klimaat plan ligt op structurele maatregelen als flankerend beleid om kwetsbare burgers in de samenleving, micro-ondernemingen en lokale besturen te ondersteunen in de transitie.

Daarenboven zullen conform het regeerakkoord de bevoegde ministers voor de bijkomende maatregelen de kosten en baten van die maatregel op termijn afwegen tegen de impact op de uitstoot, de draagkracht van de burgers en de concurrentiekracht van onze ondernemingen. Indien de bevoegde minister van mening is dat het evenwicht in deze ontbreekt, kan een alternatieve maatregel die eenzelfde impact op de uitstoot realiseert, worden voorgesteld.